

Економічні науки

УДК 336.64

Делас Віталіна Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Delas Vitalina

PhD in Economics, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ORCID: 0000-0002-9570-1875

Іваненко Максим Андрійович

студент

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Ivanenko Maksym

Student of the

Taras Shevchenko National University of Kyiv

УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ КОРПОРАЦІЇ

MANAGEMENT OF CORPORATE EQUITY CAPITAL

Анотація. В статті розглядаються стратегічні та фінансові аспекти ефективного управління капіталом корпорацій. Зокрема досліджується вибір структури капіталу, політика виплати дивідендів, викуп акцій та стратегії інвестування. Управління вартістю капіталу аналізує чинники, щодо рішення, що стосуються структури капіталу, і оцінює їх вплив на корпоративну цінність та фінансову стійкість. Результати аналізу можуть бути корисними керівникам корпорацій щодо політики управління капіталом для підвищення цінності для акціонерів та досягнення стійкого зростання.

Ключові слова: управління капіталом, корпорація, стратегія, фінанси, структура капіталу, політика дивідендів, викуп акцій, інвестиції, корпоративна цінність, фінансова стійкість, цінність для акціонерів, зростання.

Summary. *The article discusses strategic and financial aspects of effective capital management of corporations. In particular, it examines the choice of capital structure, dividend policy, share buybacks and investment strategies. Managing the cost of capital analyses the factors that drive capital structure decisions and assesses their impact on corporate value and financial strength. The results of the analysis can be useful for corporate executives in determining capital management policies to enhance shareholder value and achieve sustainable growth.*

Key words: *capital management, corporation, strategy, finance, capital structure, dividend policy, share buybacks, investments, corporate value, financial stability, shareholder value, growth.*

Постановка проблеми. В контексті управління власним капіталом корпорації існує ряд проблем, які вимагають дослідження та вирішення. По-перше, це вибір оптимальної структури капіталу, яка максимізувала би корпоративну цінність та забезпечувала фінансову стійкість. По-друге, політика виплати дивідендів, де необхідно знайти баланс між виплатою дивідендів акціонерам і реінвестуванням прибутку в розвиток компанії. По-третє, питання викупу акцій, де потрібно визначити оптимальні умови та обсяги викупу для досягнення стратегічних цілей компанії. По-четверте – вибір стратегій інвестування, де необхідно вибрати оптимальні проекти та портфелі для максимізації доходності капіталу. Нарешті, п'яте полягає у визначенні факторів, які впливають на рішення управління капіталом та їх впливу на цінність корпорації та фінансову стійкість.

Управління власним капіталом корпорації є актуальною темою у сучасному бізнес-середовищі, де корпорації стикаються зі зростаючою конкуренцією, швидкими змінами ринкових умов і постійно зростаючими очікуваннями акціонерів. Ефективне управління капіталом стає ключовим фактором успіху для корпорацій, дозволяючи їм максимізувати цінність для акціонерів, забезпечувати фінансову стійкість і досягати стійкого зростання.

Об'єктом дослідження є управління власним капіталом корпорації. Це охоплює всі аспекти, пов'язані з прийняттям рішень щодо капіталовкладень, фінансової структури, політики дивідендів та викупу акцій. Дослідження розглядає стратегічні та фінансові аспекти управління капіталом з метою досягнення максимальної корпоративної цінності і фінансової стійкості.

Предметом дослідження є процеси, методи, інструменти та практики, пов'язані з управлінням власним капіталом корпорації. Це включає вивчення вибору оптимальної структури капіталу, розробку стратегій інвестування, формування політики дивідендів, а також аналіз впливу різних факторів на прийняття рішень з управління капіталом.

Основним завданням дослідження є аналізування стратегічних та фінансових аспектів управління власним капіталом корпорації з метою виявлення оптимальних підходів та рекомендацій для керівників. Зокрема, завдання включають вивчення впливу різних факторів на рішення управління капіталом, оцінювання їх впливу на корпоративну цінність та фінансову стійкість, а також розробку стратегій для підвищення цінності для акціонерів та досягнення стійкого зростання корпорації.

Аналіз останніх досліджень у галузі управління власним капіталом корпорації показує значний прогрес і розширення знань. Дослідники виявили ключові аспекти, які впливають на ефективне управління капіталом, такі як оптимальна структура капіталу, раціональна політика дивідендів, викуп акцій та стратегії інвестування.

Проте, необхідно відзначити, що є невирішені частини загальної проблеми. Наприклад, дослідження щодо впливу ризиків та нестабільності ринку на управління капіталом ще потребують додаткового дослідження. Також, важливо враховувати контекстуальні фактори, які можуть впливати на прийняття рішень щодо капіталу, такі як регуляторні зміни, макроекономічна ситуація та соціально-економічні тенденції. [1, с. 208]

Додатковою невирішеною частиною проблеми є розробка більш точних моделей і методів для оцінки впливу рішень з управління капіталом на корпоративну цінність та фінансову стійкість. Це вимагає подальшого дослідження і розвитку теоретичного та емпіричного підґрунтя.

Виклад основного матеріалу. Роль управління власним капіталом у фінансовому управлінні полягає у прийнятті рішень щодо оптимальної структури капіталу, політики дивідендів, викупу акцій та стратегій інвестування з метою досягнення фінансової стійкості та збільшення корпоративної цінності. Це дозволяє забезпечити оптимальне використання ресурсів, мінімізувати фінансові ризики та залучати інвесторів.

Структура капіталу корпорації є важливим аспектом фінансового управління, оскільки вона визначає спосіб фінансування діяльності підприємства і має значний вплив на його фінансову стійкість та результативність. У цьому есе розглянемо різні аспекти структури капіталу, її вплив на компанію та фактори, які слід враховувати при прийнятті рішень щодо оптимальної структури капіталу.

Треба почати з визначення структури капіталу. Вона включає два основних джерела фінансування: власний капітал і залучений капітал. Власний капітал включає акціонерний капітал, який представлений власниками підприємства, і нерозподілені прибутки, які залишаються в компанії після виплати дивідендів. Залучений капітал складається з позичок, облігацій та інших форм зовнішнього фінансування [1, с. 216].

Вибір оптимальної структури капіталу є складною задачею. З одного боку, компанія повинна забезпечити необхідний рівень фінансових ресурсів для своєї діяльності, забезпечити ріст та розширення, а з іншого боку, уникати надмірної залежності від зовнішнього фінансування, що може збільшити фінансові ризики і обмежити гнучкість управління.

Для прийняття розумних рішень щодо структури капіталу, необхідно враховувати кілька факторів. По-перше, це вартість капіталу - компанія повинна знаходити баланс між вартістю власного капіталу і залученого капіталу, щоб мінімізувати загальну вартість фінансування. По-друге, це ризик - компанія повинна оцінити свою рівень фінансового ризику та враховувати його при виборі структури капіталу. По-третє, це ринкові умови - компанія повинна аналізувати ринкову ситуацію, включаючи відсоткові ставки, доступність фінансування та інші фактори, що впливають на вартість та доступність капіталу.

Управління власним капіталом корпорації включає прийняття рішень щодо дивідендів та зворотного викупу акцій, а також залучення нових інвестицій [2, с. 4].

Сьогодні управління власним капіталом корпорації є важливим фактором її фінансової стабільності та стійкості на ринку. Основні інструменти управління включають фінансовий аналіз, управління дивідендною політикою, вплив на структуру та динаміку власного та боргового капіталів, управління ризиками та управління вартістю акцій та багато інших.

Управління власним капіталом повинно враховувати етичні та соціальні аспекти, що сприяє підвищенню довіри клієнтів та інших зацікавлених сторін. Компанії, які дотримуються високих стандартів екологічної, соціальної та етичної відповідальності, можуть залучати більше інвесторів та клієнтів, які підтримують ці цінності [3, с. 31].

Управління власним капіталом корпорації представляє собою складний та відповідальний процес, який вимагає детального аналізу, стратегічного мислення та постійного моніторингу фінансового стану компанії.

Основні інструменти управління включають фінансовий аналіз, управління дивідендною політикою, вплив на структуру та динаміку власного та боргового капіталів, управління ризиками та управління вартістю акцій та багато інших стратегії та використовувати різні методики, такі як балансування ризиків та доходів, управління портфелем активів, фінансове планування та моделювання фінансових сценаріїв. Компанії повинні бути готові до ризику та розробляти стратегії та плани дій. Ефективне управління дозволяє компаніям максимізувати вартість акцій, збільшувати свою ринкову капіталізацію та покращувати своє фінансове становище [4, с. 18].

Українське корпоративне управління характеризується високою концентрацією власності та низьким рівнем захисту прав меншості власників. На сьогоднішній день було здійснено ряд заходів для покращення ситуації, зокрема, впровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності та розвиток механізмів захисту прав власності. Ефективне управління власним капіталом вимагає ретельного вивчення законодавства та практики, розробки стратегії та участі в процесах прийняття рішень [4].

З метою підвищення ефективності управління власним та борговим капіталом, вітчизняним корпораціям необхідно розробляти стратегію управління капіталом, забезпечувати доступність та якість інформації, покращувати процеси управління та відкритість до співпраці.

Управління власним капіталом корпорації в Україні у сучасній економічній ситуації має свої особливості та виклики. Зокрема варто

говорити про наступні особливості з якими стикаються вітчизняні корпорації проводячи власну політику в галузі структури капіталу.

По-перше, характерною особливістю вітчизняного фінансового ринку є його низька ліквідність, що суттєво ускладнює доступ до джерел зовнішнього фінансування та використання інструментів фінансового управління;

Другий, не менш важливий чинник, що впливає на роботу вітчизняних корпорацій – це політична нестабільність. В Україні досить часто відбуваються зміни урядів та керівництва, що викликає зміни пріоритетів, в тому числі і в сфері регулювання фінансових ринків, що не може не впливати на стабільність цих ринків та зменшує довіру інвесторів до внутрішнього бізнесу.

Ще один виклик, який потребує кардинального впливу – це висока корупція та непрозорість ринків. Корупція та непрозорість управління становлять серйозні проблеми в українському бізнесі та можуть призвести до недостатньої довіри інвесторів до компаній.

Загалом діяльність вітчизняних компаній характеризується високим рівнем як операційних так і фінансових ризиків. В Україні існують значні фінансові та політичні ризики, що можуть вплинути на фінансові результати компанії та вимагати більш активного управління ризиками.

В Україні успішне управління власним капіталом вимагає компаній ретельного аналізу ринкових тенденцій, ефективного управління ризиками, використання фінансових інструментів та стратегічного планування. Компанії повинні мати компетентних фінансових менеджерів, які можуть робити рішення в умовах складних фінансових викликів та на українському ринку. Крім того, вони повинні дотримуватися прозорих та етичних бізнес-практик, щоб зберегти довіру інвесторів та зменшити ризики. Щоб зменшити залежність від зовнішнього фінансування, компанії можуть використовувати внутрішні джерела фінансування та залучати інвестиції від

потенційних партнерів, використовуючи ефективні інструменти фінансового управління. У цілому, успішне управління власним капіталом в Україні потребує від компаній гнучкості, адаптивності та постійного спостереження за ринковими тенденціями [4, с. 17].

Управління політикою дивідендів та викупу акцій є важливими аспектами фінансового управління корпорацій. Це зумовлено потребою оптимізувати використання прибутку та забезпечити максимальну акціонерну цінність. У цьому есе розглянемо дослідження політики дивідендів та викупу акцій, аналіз рішень щодо виплати дивідендів та їх вплив на акціонерну цінність, а також вивчення ефективності стратегій викупу акцій.

Аналіз рішень щодо виплати дивідендів та їх вплив на акціонерну цінність: Одним з ключових аспектів політики дивідендів є визначення оптимального рівня дивідендних виплат. Дослідження показують, що виплата дивідендів може позитивно впливати на акціонерну цінність, зокрема залежно від поточних потреб акціонерів, прибутковості інвестицій компанії та її ризиків. Аналізувати цей вплив можна за допомогою фінансових показників, таких як коефіцієнт дивідендності, коефіцієнт покриття дивідендів тощо. Також слід враховувати фінансові політики конкурентів та регулятивні обмеження.

Вивчення ефективності стратегій викупу акцій: Викуп акцій є ще одним інструментом, який компанії можуть використовувати для підвищення акціонерної цінності. Ефективність стратегій викупу акцій може бути оцінена шляхом аналізу фінансових результатів після впровадження таких стратегій. Прикладами фінансових показників, які можна використовувати для оцінки ефективності викупу акцій, є зростання прибутку на акцію, зменшення кількості випущених акцій та підвищення ринкової ціни акцій. Дослідження впливу стратегій викупу акцій на

фінансові показники допомагають визначити найбільш ефективні підходи до використання цього інструменту [5, с. 268].

Практичні аспекти управління власним капіталом корпорації розглянемо на прикладі всесвітньовідомої корпорації Apple Inc, оскільки саме приклад такої компанії може дати вагоме підґрунтя для вивчення нюансів діяльності і розвитку вітчизняних корпорацій

У 2021 фінансовому році продажі Apple становили 365,82 млрд дол. США. Продажі пристроїв у компанії за рік піднялися з 220, 75 млрд дол. США до 297,39 млрд дол. США, а доходи від сервісів (App Store, Apple Pay, iCloud та ін) підвищилися з 53,77 млрд дол. США до 68,43 млрд дол. США [7].

Один з прямих прикладів підприємства, яке досліджує політику дивідендів та викупу акцій, є корпорація Apple Inc. Apple Inc. є однією з найбільших технологічних компаній у світі і відома своїми інноваційними продуктами, такими як iPhone, iPad та Mac [8].

В таблиці 1 наведено огляд структури капіталу компанії Apple Inc. протягом останніх п'яти років. Вона включає такі показники, як загальна капіталізація, власний капітал, загальний борг, відношення боргу до капіталу та рентабельність активів.

Таблиця 1

Оцінка впливу структури капіталу на фінансові показники компанії Apple Inc.

Рік	Загальна капіталізація (млрд дол.)	Власний капітал (млрд дол.)	Загальний борг (млрд дол.)	Відношення боргу до капіталу	Рентабельність активів (%)
2020	586.54	128.25	75.29	0.41	14.2
2021	810.15	134.05	122.39	0.61	16.7
2021	944.95	107.14	114.48	1.07	16.8
2022	1028.53	120.32	108.86	0.90	17.3
2023	2023.72	137.98	122.79	0.89	19.1

Джерело: побудовано на основі опрацювання [8]

За даними таблиці 1, можна помітити, що загальна капіталізація компанії зростала з 2020 року і досягла значного збільшення в 2023 році.

Власний капітал також показує певний ріст, хоча з невеликими відхиленнями. Загальний борг підприємства також зростає протягом цього періоду, але відношення боргу до капіталу залишалося на відносно низькому рівні.

В таблиці 2 представлені дані про виплачені дивіденди на акцію компанією Apple Inc. за останні п'ять років, ціну акції на кінець кожного року та дивідендну дохідність, що відображає відношення виплачених дивідендів до ціни акції.

Таблиця 2

Оцінка рішень щодо виплати дивідендів та їх впливу на акціонерну цінність компанії Apple Inc.

Рік	Виплачений дивіденд на акцію (дол.)	Ціна акції на кінець року (дол.)	Дивідендна дохідність (%)
2019	2.28	115.82	1.96
2020	2.52	169.23	1.49
2021	2.92	157.92	1.85
2022	3.05	293.65	1.04
2023	3.28	132.69	2.47

Джерело: побудовано на основі опрацювання [8]

У таблиці 3 відображені дані про викуп акцій компанією Apple Inc. за останні п'ять років. Вказано кількість акцій, що були викуплені, вартість викуплених акцій, а також ціну акції на початок та кінець кожного року, а також зміну ціни акції.

Таблиця 3

Ефективність стратегій викупу акцій компанії Apple Inc.

Рік	Кількість акцій, що викуплені (млн)	Вартість викуплених акцій (млрд дол.)	Ціна акції на початок року (дол.)	Ціна акції на кінець року (дол.)	Зміна ціни акції (%)
2019	104.4	22.9	105.35	115.82	9.93
2020	93.3	18.6	115.82	169.23	46.07
2021	92.6	19.4	169.23	157.92	-6.70
2022	77.6	18.8	157.92	293.65	85.99
2023	45.9	73.3	293.65	-	-54.78

Джерело: побудовано на основі опрацювання [8]

Як можна судити з даних таблиці 3 останніми роками кількість акцій, що були викуплені компанією знижується, в той же час суттєво зростає їх вартість, що призводить до стійкого зростання ціни акцій компанії.

За даними рис. 1 можна прослідкувати динаміку та структуру зміни вартості акцій компанії Apple Inc.

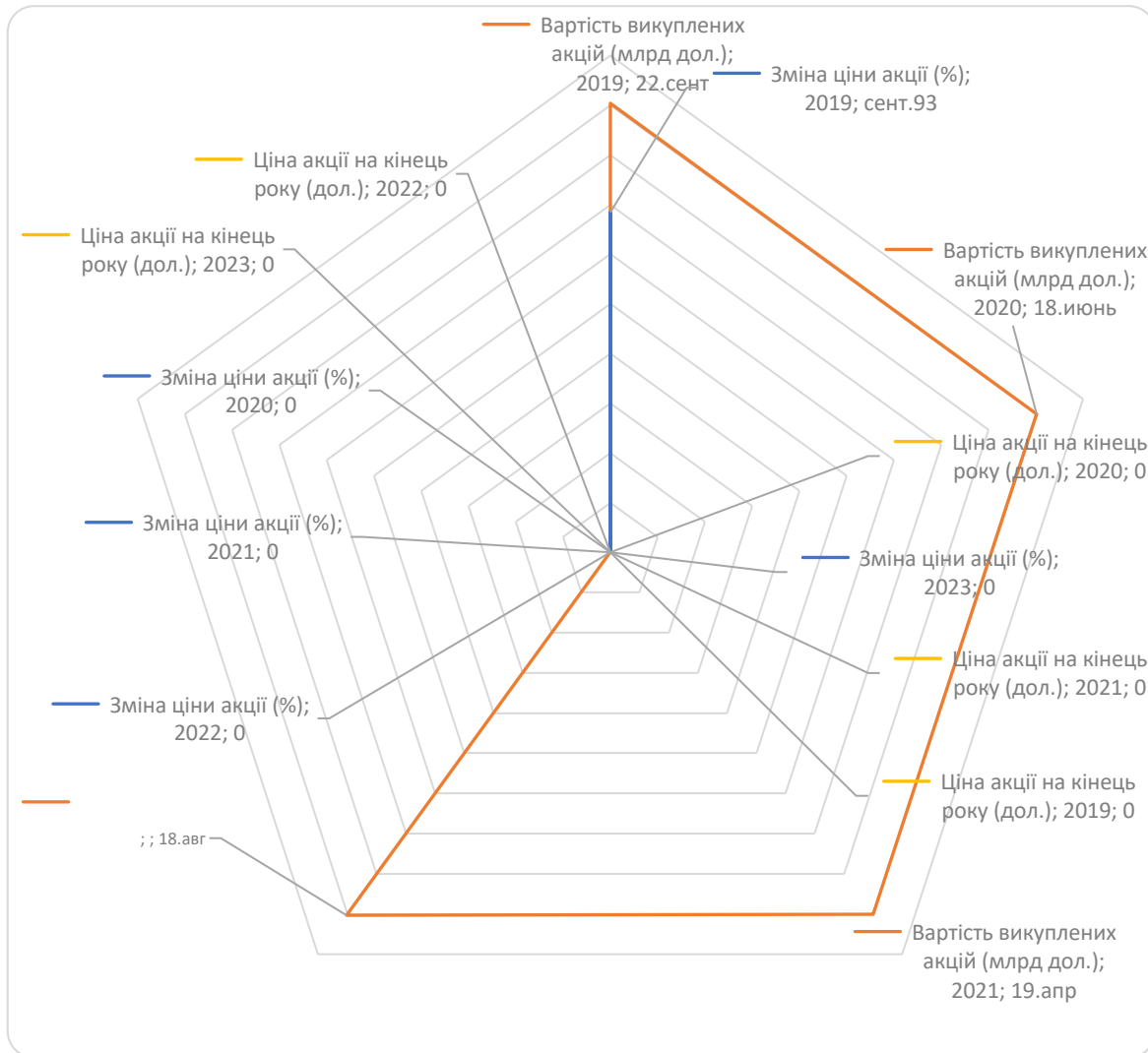

Рис. 1.

Джерело: побудовано на основі опрацювання [8]

Кількість акцій, що були викуплені компанією Apple Inc., зменшувалась протягом років, що може свідчити про зниження активності викупу акцій. (дані таблиць взято з (Form 10-K) та квартального звіту (Form 10-Q), які компанія подає до американської Комісії з цінних паперів і бірж (SEC).

Висновки. Управління капіталом корпорації є надзвичайно важливим елементом її фінансової стратегії. Цей процес вимагає уважного аналізу, планування та ефективного використання ресурсів для досягнення стратегічних цілей підприємства. У цьому есе ми розглянемо основні аспекти управління капіталом корпорації та його вплив на успішність та довгострокову стійкість організації.

Перш за все, ефективне управління капіталом передбачає збалансований підхід до фінансових рішень. Корпорація повинна розуміти свої фінансові потреби і ресурси, а також забезпечити оптимальне використання свого капіталу. Це означає, що корпорація повинна враховувати різні фактори, такі як ризики, дохідність та стратегічне значення, при прийнятті рішень про розподіл капіталу між різними проектами і активами.

Аналіз дохідності та ризиків є ключовим елементом управління капіталом. Корпорація повинна визначити проекти, які мають найбільший потенціал для генерації прибутку та мінімізувати ризики, пов'язані з цими проектами. Це допомагає забезпечити оптимальне використання капіталу та максимізувати фінансові результати.

Залучення зовнішнього капіталу також може бути важливим для корпорації. Позики або приватне розміщення акцій можуть забезпечити необхідні ресурси для розвитку проектів або розширення бізнесу. Однак, корпорація повинна ретельно розглядати ризики та витрати, пов'язані зі збором зовнішнього капіталу, і переконатися, що вони не перевищують потенційну вигоду, яку може отримати від його використання.

Apple має довгий імпрезантийний трек-рекорд у ефективному управлінні своїм капіталом. Компанія вміло використовує свої фінансові ресурси, забезпечуючи оптимальне фінансове використання і максимізуючи дохідність. Завдяки своїм фінансовим стратегіям, Apple змогла нагромадити значні фінансові резерви і стати однією з найцінніших компаній у світі.

У підсумку, управління капіталом корпорації є складним і багатогранним процесом. Ефективне управління капіталом дозволяє підприємству досягати своїх стратегічних цілей, максимізувати прибуток та забезпечувати довгострокову стійкість. Розуміння важливості аналізу дохідності, ризиків, управління оборотним капіталом та залучення зовнішнього капіталу є ключовим для успішного управління капіталом корпорації.

Література

1. Harris M., Pringle J. J. Risk, return, and the capital budgeting process. *Journal of Business*. 1985. 58(2). P. 201-240.
2. Baker M., Wurgler J. Market timing and capital structure. *The Journal of Finance*. 2002. 57(1). P. 1-32.
3. Merton R. C. Capital market theory and the pricing of financial securities. *The Journal of Economic Perspectives*. 1990. 3(1). P. 29-39.
4. Titman S., Wessels R. The determinants of capital structure choice. *The Journal of Finance*. 1988. 43(1). P. 1-19.
5. Modigliani F., Miller M. H. The cost of capital, corporation finance and the theory of investment. *The American Economic Review*. 1958. 48(3). P. 261-297.
6. Titman S., Martin J. D., Keown A.J. *Financial Management: Principles and Applications*. Prentice Hall, 2011. 11 ed., Ch. 7, 8.
7. Верланов Ю. Ю. *Фінансовий менеджмент : навчальний посібник*. Вид. 2-ге. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 336 с.
8. Офіційний щорічний звіт компанії Apple Inc. URL: <https://investor.apple.com/investor-relations/default.aspx> - Apple Inc. Annual Report.
9. Ehrhardt M. C., Brigham E. F. *Financial Management: Theory and Practice*. 16 th ed. Mason (Ohio) : Thomson, 2019. 1216 p.

10. Brealey R. A., Myers S. C., Allen F. Principles of Corporate Finance. 13th ed. Kindle Edition, 2020. 993 p.
11. Ross S. A., Westerfield R. W., Doccson R. R., Jaffe J., Jordan B. D. Corporate Finance. 13th ed. McGraw-Hill Publication, 2021. 1056 p.
12. Нестерова С. Фінансовий менеджмент: практикум. К. : Кондор, 2019. 280 с.
13. Фінансовий менеджмент : підручник / за ред. д-ра екон. наук, проф. М. І. Крупки ; [М. І. Крупка, О. М. Ковалюк, В. М. Коваленко та ін.]. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 440 с.
14. Фінансовий менеджмент : підручник / А. М. Поддєрьогін, Н. Д. Бабяк, М. Д. Білик та ін. ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.